Štiavnické hlavičky. IX.

Josef Russegger a jeho najdlhší tunel na svete

5. septembra uplynulo 146 rokov od otvorenia Štôlne Jozefa II., výnimočne technického diela vykonaného v tej dobe jedinečnou technológiou.

Štôlňa bola vo vtedajšej dobe najdlhším, naviac podzemným tunelom na svete. Súčasne, 3. apríla, uplynulo 145 rokov od uverejnenia prvej dokumentárnej správy (v angličtine) o tejto udalosti vo vtedajšom aj súčasnom špičkovom prírodno- vedeckom časopise – Nature, vydávanom spoločnosťou Nature Publishing Group od roku 1869 v Anglicku. Spomína sa rola, akú v tomto technickom unikáte zohral geológ a banský expert svetového mena - Josef Ritter von Russegger. (Foto č. 1). V nasledujúcom texte sú citované úryvky tejto prvej, celosvetovo sprístupnenej správy:

„Schemnitz, hlavné banské mesto Uhorska, oslávilo otvorenie štôlne Jozefa II. Banská štôlňa, najhlbšia výstupná chodba tohto mesta a najdlhšie podzemné dielo tohto druhu na svete. Jeho razenie sa začalo v roku 1782, za cisára Jozefa II., ktorého meno nesie a odvtedy sa v ňom pokračuje, avšak s rôznou intenzitou. Najrýchlejší pokrok sa dosiahol za posledných päť rokov, takže jeho dokončenie 5. septembra 1878 bolo akýmsi prekvapením a manifestačne bolo pozdravené delovými salvami. Čo spôsobilo v meste veľkú radosť, pretože ohlásilo novú éru banskej prevádzky celého regiónu.

Súčasne s tým, ako ťažobné operácie postupovali do hĺbky, inteligentne regulovaný systém pokračoval v ďalších hĺbeniach šácht a razení tunelov. Štôlňa Jozefa II. je jedenásta tohto druhu, o 200 metrov hlbšia ako Františkova štôlňa, ktorá bola doteraz hlavným odtokom pre bane Schemnitz. Táto bola vyhĺbená v období rokov 1494 až 1637, o dĺžke 1 968 metrov. Jeho ďalšie predĺženie bolo súdne povolené a pokračovalo v období 1747 až 1765. V tomto období sa pre bane Schemnitz ukázal ako lukratívny nápad vykonať ďalšie, väčšie práce, pre zabezpečenie budúcej prosperity baní. Tak bol vypracovaný plán razenia tunela v čo najväčších hĺbkach, ktorý by odviedol prebytočné vody do údolia Hrona, najnižšieho bodu, do ktorého by sa bolo možné dostať v čo najkratšej možnej vzdialenosti.

Od roku 1826 sa práce vykonávali s vyššou energiou za cenu 260 florinov (fl) 40 kronen (kr) za meter až do roku 1835, keď sa pokrok opäť spomalil a zostal takým osemnásť rokov, pričom sa ročne vyrazilo iba 72 metrov za cenu 313 fl, 45 kr. za meter.

Ale po polovici súčasného storočia bol pocit úpadku baní z ich niekdajšieho stavu prosperity taký rozšírený, že riaditeľ revíru Josef Russegger, známy vďaka svojim vedeckým cestám po Európe, Ázii, a Afrike navrhol, aby sa opäť venovalo viac energie banským dielam, keďže väčšina baní bola pod vodou a jej zdvíhanie strojmi spôsobilo náklady, ktoré bane neboli schopné znášať. Ďalších dvanásť rokov bol ročný postup 293 metrov v cene 237 fl. 63 kr. za meter. Počas nasledujúcich piatich rokov po odchode Josefa Russeggera sa ročne vyrazilo len 141 metrov.

Uhorská vláda za posledných desať rokov opäť vyvinula väčšiu aktivitu v tejto práci a parlament na jej žiadosť udelil na tento účel ročnú sumu 100 000 florénov. V roku 1874 zostávalo ešte spracovať 2 326 m.“ (Lit. č. 1).

Schéma banského revíru Schemnitzer, zobrazujúca banské šachty činné v rokoch 1865 až 1873 a priľahlé odvodňovacie štôlne (Erbstollen), je zobrazená na foto č. 2.

https://www.voznica.sk/zazitky/zaujimavosti

Čo sa týka ocenenia vtedajšieho riaditeľa Banského revíru *„Horné Uhorsko“*, jeho stručné životopisné údaje sú nasledovné:

Joseph Ritter von Russegger (*18.10. 1802 Salzburg – †20.6. 1863 Banská Štiavnica) bol rakúsky geológ a banský odborník, rodák zo Salzburgu. Tam aj získal vzdelanie (Lýceum), ktoré si neskôr (1823-1825) rozšíril a zdokonalil absolvovaním Banícko-lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici. Od mladosti sa zaujímal o baníctvo. V rokoch 1831 - 1835 pôsobil ako banský riaditeľ v Böcksteine. Po pôsobeniach na rôznych vedeckých, podnikateľských či riadiacich pozíciách v Európe, Ázii a Afrike sa stáva v roku 1848 členom Viedenskej, neskôr Rakúskej akadémie vied a v roku 1850 riaditeľom banského revíru Horného Uhorska (neskôr Slovenska). V r. 1863 umiera na vleklé a vážne pľúcne ochorenie.

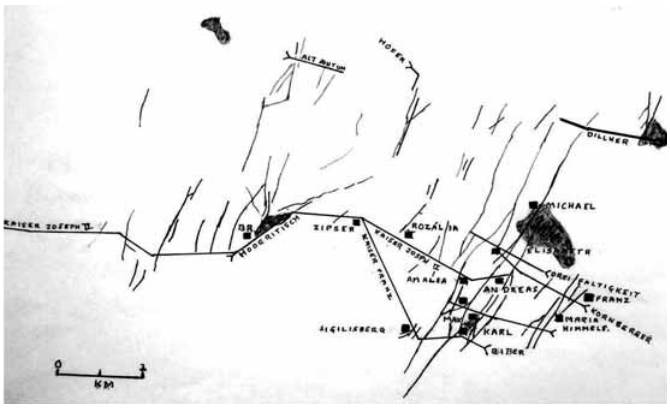

Schéma banského revíru Schemnitzer FOTO V.

Citovaná literatúra: *„Longest tunel in the world“*. Note. Nature Volume 19 Issue 492, 3 April 1879, pp. 509-510. https://www.nature.com/articles/019509b0

Peter Gemeiner

oznamy, **spomienky**

Oznam

Slovenský zväz telesne postihnutých v Banskej Štiavnici oznamuje svojim členom, že **úradné hodiny** v kancelárii na Bratskej 17 budú iba **v stredu 8.00 – 12.00 h** až do odvolania z prevádzkových dôvodov.

Informácie o činnosti alebo členstve v organizácii môžete získať na týchto číslach: 0908 236 896, 0907 596 488, 0904 110 253, 0915 883 972, 0911 205103.

Výbor ZO SZTP

Oznam

Kancelária SZTP oznamuje širokej verejnosti, že hľadá vhodného kandidáta na obsadenie funkcie predsedu ZO SZTP. Funkcia nie je honorovaná.

Predpoklady pre výkon funkcie:
- organizačné schopnosti,
- komunikačné schopnosti,
- základné ovládanie práce s PC
- ochota urobiť niečo užitočné pre seniorov a osoby so zdravotným postihnutím

Uchádzači sa môžu hlásiť mailom na adrese: mestykov@zoznam.sk alebo telefonicky na čísle: 0915 896 586

Eva Šestáková, podpredseda ZO SZTP

Pozvánka

Slovenský zväz telesne postihnutých ZO a OC v Banskej Štiavnici Vás týmto pozýva na **slávnostné posedenie s jubilantmi** za rok 2023. Dňa: **28.10.2024 (pondelok) o 14.00 h.** Miesto konania: Pizzeria Svätá Barborka u Petra Erneka, Banská Štiavnica.

Tešíme sa na Vašu účasť!

Podpredsedníčka ZO a predsedníčka OC Eva Šestáková

Ponuka

Centrum voľného času v Banskej Štiavnici ponúka tanečné vystúpenia súboru Applause na zábavy, večierky, spoločenské akcie. V ponuke máme tance národné, moderné, ľudové a pod. Bližšie informácie v CVČ na č. tel.: 0907 598 567.

J. Machilová